

o papigah, o palmah i. t. d., a zato bode poznal natančno sélsko cerkev, razne domače ptiče, zato ne bode zamenjal nikdar pšenice z ržjó i. t. d. Zató tudi kmetski otroci vse bolj napredujejo po šolah, nego li mestni. Po mestih se izobrazúje le oni, ki se je začel učiti na kmetih.

Toda tudi na kmetih so izjeme. V skalnatih krajih, po hribih in po širokih ravnéh živéči ljudje vidijo spet premalo, in to je ravno takó slabo zánje, kakor za one, ki vidijo preveč.

Za prvi pouk otroški ni treba starišem nobene posebne pedagogiške modrosti.

„Kjer se ravná z otroki človeški, kjer bivajo v sôbi, katera ima potrebno opravó, kjer so v dotiki z raznimi osobami, kjer imajo priliko ogledovati različne stvari in prírodine prikazni: tam ni treba posebnega truda in umételjnih pripomagál za vzgajanje dušnih moči otrokovih. Z vsemi svojimi čuti namreč deluje otrok na to, da izpoznavá svet. Néma se zatorej mučiti s prezgodnjim razlaganjem, še menj s sistematičnim poukom i. t. d.“ (Dittes.)

Nekateri in sicer odlični pedagogi zahtevajo, da se more otrok úže pred šestim letom poučevati v branji, pisanji, številjenji. Pač dostavljajo, da ima biti ta pouk le takó nazivani „igrajoči pouk“. Takó tirja nekdó, naj se mu naredé čerke iz testú, naj se mu spečó, potem naj se z njimi igra, se jih učí tako poznavati, in napósled naj jih sné.

Proti takšnemu poučevanju je mnogo važnih vzrokov. Poučevati se ima resno bno. Otroku se ima vcepiti spoštovanje do pouka. Le oni se bode učil z veseljem, le oni ne bode opéšal takó lahko pri težavnih nalógah, ki spoštúje nauke. Ali takov „igrajoči pouk“ néma moči vzbujati spoštovanja, in zató ni vreden červéga oreha. —

V prvih šestih letih naj se skerbí, da se razvijó otroku najprej telesne moči, v teh letih naj se seznanja z navadnimi stvarmi, ki ga obdajejo, in napósled naj se govor njegov izobrazúje toliko, da uméva nazivati te stvari, in da vé razodevati svoje misli. (Dalje prih.)

Zgodovina v II. in III. Berilu.

(Dalje cf. I. 2. t. I. str. 24.)

161. b. v. (II. Berilo) Ciril in Metod.

Ta slika skerčena je, iz katerega koli vzroka, toliko, da razen imen tu skoraj nič drugega ne najdemo, a nadejamo se gotovo, da bode vsak učitelj kaj več povedal o tej Slovanom silno imenitni povesti. Pri tem berilu bi bilo posebno povdarjati: a) Slovani v devetem stoletji; b) življenje svetih blagovestnikov; c) vspeh njunega delovanja.

A. Deveto stoletje je bilo slovansko, devetnajsto obeta biti; enciklika sv. Očeta Leona XIII. ima velevažen zgodovinski pomen in nekako pot pripravljala. Rim pregleduje z bistrim očesom svet in gibanje národov; ni tedaj brez pomena, da sv. Oče ravno sedaj povzdignejo svoj glas in kažejo na sveta brata, ki prišedša iz razkolniškega Bizanta, skazujeta se povsod verna in poslušna sinova rimski stolici; ona dva sicer hodita svojo pot, a podveržeta se razsodbi sv. prestola, Rim ju pohvali in odobri njuno ravnanje. — Ob času svetih blagovestnikov so se razprostirali Slovani od belega (ledenega) morja, kjer so bili pomešani s čudski plemeni noter do črnega morja, od jadranskega morja in izvirov Drave in Save do Uralskih gorá in do kaspiskega morja, kjer so se mešali z národi turanskimi! V Nemčiji so segali do virov reke Mena (Main) in do Salice, ki priteka na levem bregu v reko Labe. — Slovanov je bilo mnogo po deželah bizantinskega cesarstva, po Macedoniji in Tesaliji, v Solunu (Tesalonih), rojstvenem mestu Cirila in Metoda, je bil slovanski jezik navaden, in verjetno je, da sta sveta brata ta jezik uže od mladih nog znala.

B. Navaden pregovor pravi: „Komur Bog naklone službo, mu da tudi pamet.“ („Wem Gott ein Amt gibt, dem gibt er auch Verstand.“) Ta pregovor ni resničen v tem smislu, da bi bila človeku s službo podeljena tudi modrosti, kajti v imenitni službi se še le skaže sposobnost ali nesposobnost izvoljenega ali urinjenca in posiljenca, a resničen, ako to obernemo na slavne zgodovinske osebe, ki so bili v blagor ali v kazen človeštvu odbrani. — Govorim pa tukaj le temu, ki veruje v previdnost Božjo, ker ona vodi serca ljudi kakor potoke, in kljubu vsemu modrovanju ljudi doseže svoj namen. „Na svetu vlada previdnost Božja in človeško brezumje.“ —

„Iz mladega se tern ostri,“ zgodaj pokaže mladeneč, kaj bode iz njega v možkih letih in v starosti. To se da v polni meri obrniti na Cirila in Metoda. Izurjena in izučena sta bila v vsi vednosti in učenosti tedanjega veka.

Cirila so uže mladega imenovali filozofa; s cesarjevičem je imel jeden in isti pouk in za učitelja v filozofiji je imel slovečega Leva, dalje pa še Fotija, bodočega patriarha. — Ciril postane menih po pravilih sv. očeta Bazilija, pripravi se za mašnikovo posvečevanje, a patriarh Ignacij ga pokliče v Carigrad nazaj in mu izroči učiteljsko stolicu modroslovja. Izročevali so mu uže tačas imenitna in težka dela, da je branil sv. vero zoper Fotija in o drugi priliki zoper Mohamedance. —

O bratu Metodu toliko vemo, da je bil po kerščansko izrejen in posebno izobražen. Očetova volja je bila, da služi cesarju in domovini. Sin je ubogal očeta, stopal čedalje više, in ker je slovanski znal, je postal cesarski namestnik v neki slovanski pokrajini. — A v svoji visoki službi

je še le spoznal, da ne more pri najboljši volji storiti kaj vspešnega, niti stiskanemu ljudstvu polajšati težkih bremen; zapustil je svet, stopil v samostan, kjer se je po učenosti in čednosti med redovniki odlikoval in v mašnika bil posvečen. Ko je po Fotiji nastal žalostni razkol med duhovništvom, ni dvomiti, da sta oba brata bila za potlačeno pravico, in da sta si želela zvanaj Carigrada in gerškega kraljestva razširjevati sv. vero. Metoda so hotli mogočni prijatli povzdigniti v škofovsko čast, a on se je branil te časti, in je ostal v preljubljeni samoti; v brezposelnih urah se je bavil z malarijo in z drugim koristnim delom, dokler nista prišla služabnika božja na svoje delovanje med slovanske národe. Preden pa pristopimo na to polje, spremimo sveta brata prav ob kratkim na njunim potovanji h Kazarom, ljudstvu, ki je živelo med črnim in hvalinskim (kaspiškim) morjem. Na dvoru Kazarskem je imel Ciril hude prepire z judi in mohamedanci, ki so svojo vero širili med Kazari. Zmagonosen je izšel iz te nevarne spletko in s seboj je peljal 200 ujetih Grekov. Ciril je najdel tudi ostanke sv. Klementa, tretjega papeža za sv. Petrom, katerega je cesar Trajan v pregnanstvo poslal na tauriški poluostrov, in je bil s sidrom na vratu v morje pogreznjen in na bližnjem otočiču pokopan. Za pravovernost bratov Salunskih je to silo važen dokaz, in svetinje sv. Klementa so jima tako rekoč kazale pot v Rim, do Kristusovega namestnika. Povrativša se v gerško cesarstvo, živela sta v samostanu Polihromskem in v ti dôbi je dozorela v njima velikanska misel, postati apostola slovanskim národom, ki so imeli veliko hvalevrednih lastnosti na sebi, a prave izobraženosti niso mogli doseči, ker niso poznali pravega Boga. — Sveta brata sta se tudi vestno in skerbno pripravljala za ta sila imeniten posel, ker spoznala sta, da jima boče doseči svoj namen le tako, ako bosta mogla z ljudmi v njih jeziku govoriti, ker pa višega izobraženja brez pisanja ni mogoče doseči, izmislil je Ciril glasom slovanskim primerna znamenja; kolikor jih ni najdel v gerščini. Večega darú národu neizobraženemu ni mogoče dati, kakor lastno pisavo. Ko je Ciril tako srečen bil, izmisliti „Abecedo“, berž je začel predstavljati v slovanski jezik sv. evangelij.

(Dalje prih.)

Slovstvena naznanila.

Slovenski učitelji pozor! Pri začetnem pouku v branji stenske table jako dobro služijo, posebno pri skupnem branji (Chorlesen). Stenske table iz zalóžbe šolskih knjig davno uže ne ugajajo terjatvam gledé na tisk, obliko in velikost črk. Da bi se nujni potrebi ustreglo in slovenske ljudske šole dobile pripravne stenske table, sestavila sta podpisana novim stenskim tablám načrt, katerega mislita tako-le izpeljati:

- 1) Stenske table bi bile 76 cm. visoke, a 55 cm. široke.
- 2) Vsakej črki bi bila odločena po ena tabla.